

Motion till riksdagen 2005/06: MJ440

av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m)

Tillväxt i skogen

Motionen delad mellan flera utskott

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade möjligheter att öka produktionen av skog.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om effektivare myndighetsstruktur.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skogsvårdsorganisationen inte bör bedriva uppdragsverksamhet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om beskattning av svenska transporter.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av avsättningar av skog för naturvård.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skogsgödsling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyddsdikning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skogsproduktion vägs mot jaktintresset.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om plantering av skog på överbliven åker.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om trädslagsneutralt planteringsstöd.

¹ Yrkande 4 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

2 Inledning

Skogen och skogsindustrin är betydande delar av svensk ekonomi och svenskt näringsliv. Därför är deras utveckling viktig för den svenska välfärden. Skogsindustrin är den näringsgren som är Sveriges största nettoexportör. Därför är det viktigt, också ur nationell synpunkt, att skogsbruket och förädlingsindustrin ges så bra villkor som möjligt. Sveriges tidiga och framsynta skogsvårdslagstiftning är ett uttryck för samhällsintresset av en god skogsvård. Rätt använd och optimalt utvecklade kan skogens ”gröna guld” förädlas till diamanter.

Skogsindustrin, såväl massa- och pappersbruk som sågverken är för sin råvaruförsörjning beroende av den svenska skogen. Även om en del av råvaran är importerad och en del är returpapper så är den svenska skogen helt dominerande. Utan ett högproduktivt svenskt skogsbruk finns inget underlag för skogsindustrin av den omfattning den har i dag.

Totalt sysselsätter skogen och de olika delarna av förädlingsindustrin cirka 100 000 personer i Sverige. Nettovärdet, över 90 miljarder kronor, av exporten är större än från någon annan sektor. Skogsindustrin arbetar i fri konkurrens mellan alla länder. Sverige är ändå framgångsrikt och står för närmare tio procent av världshandeln av massa och papper och över tio procent för sågade trävaror.

Det betyder att effektiviteten i hela kedjan från skogstillväxt till exporthamn måste vara konkurrenskraftig. Snabbväxande träd från varmare klimat ger till exempel en produktionsfördel för massaindustri där.

De alltmer multinationella skogsbolagen kommer att göra framtida investeringar i länder där de långsiktiga förutsättningarna totalt sett bedöms vara bäst. Detta gäller även svenskägda och svenskbaserade bolag. Den stora investering i Kvarnsvedens bruk i Dalarna som Stora Enso nu gör bedöms enligt dem själva vara den sista på länge i Sverige. En förutsättning för att Sverige skall kunna hålla sina positioner på världsmarknaden är att också investeringar i ny kapacitet och effektivare anläggningar hamnar här. I annat fall kommer produktionen här gradvis att minska i betydelse. Skogsbruket kommer då också att minska sitt bidrag till Sveriges ekonomi.

Det vore olyckligt inte minst av regionalpolitiska skäl. Skogen växer över i stort sett hela landet. I stora delar är den helt dominerande för sysselsättningen både direkt i skogen och indirekt genom den servicesektor som krävs.

Det är viktigt att svenskt skogsbruk ges förutsättningar att fortsätta vara konkurrenskraftigt så att Sverige kan behålla sin världsledande position vad gäller skogsindustrin och dess produkter.

3 Skogsvårdslagen

Det pågår en utvärdering av den skogsvårdslag som varit i kraft under ett decennium. I denna jämförelse för första gången skogens produktionsmål med

ett miljömål. Den enskilde skogsbrukaren har också sluppit detaljregleras av staten eftersom ett större ansvar lades på skogsägaren.

Det kan konstaterats att myndigheterna lagt störst vikt vid miljömålet, vilket kan vara naturligt eftersom det var nytt. Lika stor vikt har inte lagts vid produktionsmålet vilket medfört att det uppfylls i alltmindre omfattning. Därför är det värdefullt att utvärderingen pågår. Generellt sett efterlyser vi en genomgång och förändringar av skogsvårdslagen för att möjliggöra ökad produktionen av skog där så är möjligt.

Vi vill behålla den dubbla målsättningen men menar att produktionen måste prioriteras. Detta kan enligt vår mening ske utan men för miljön, men kräver att skogen får brukas enligt känd teknik.

4 Myndighetsstrukturen

Skogsägaren har i dag att svara upp mot olika krav och regler med tillsyn från Skogsvårdsstyrelsen via skogsvårdmyndigheterna, länsstyrelse, kommuner, Naturvårdsverket, Miljödepartementet, Näringsdepartementet m.fl. Detta kan ha sin förklaring mot bakgrund av den betydelse som den svenska skogen haft de senaste generationerna. Vi menar att det nu är tid att göra en översyn med inriktning på ökad effektivisering av myndighetsansvaret.

I den nu pågående Skogsutredningen har det i ett delbetänkande förslagits att skogsvårdsmyndigheterna sammanförs i en myndighet för hela landet. Det bedömer vi vara en riktig åtgärd. Emellertid vore det olyckligt att genomföra omfattande regionala förändringar av verksamheten när Ansvarskommittén utreder hela den regionala organisationen för hur Sverige skall styras.

Vidare förslås i samma delbetänkande att strama upp den mot betalning bedrivna konsultverksamhet som skogsvårdsstyrelserna bedriver riktat till skogsägarna. Det innefattar bl.a. rotpoststämplingar, skogsbruksplaner, värderingar. Vi anser att den typen av konsultativ verksamhet inte lämpligast bedrivs av en myndighet särskilt som den samtidigt skall utöva tillsyn över skogsvården. Risker för jäv är uppenbar samtidigt som det finns en marknad där dessa tjänster tillhandahålls. Staten bör inte ägna sig åt näringsverksamhet.

5 Ökad skogsproduktion

Det svenska virkesförrådet, det vill säga den skog som växer, har aldrig varit större än nu om man bortser från stormen Gudruns härjningar. Tillväxten bedöms kunna fortsätta öka.

Att tillväxten ökar är inte detsamma som att avverkningarna/uttaget ökar. För närvarande tas det ut cirka 85 skogskubikmeter av en tillväxt på drygt 100. Det vore fördelaktigt om uttaget kunde öka. Nedan presenterar vi några åtgärder som påverkar tillväxten och avverkningen.

Fel! Okänt namn på

6 Avstånd från skog till industri

Kostnader för att transportera virke till industrin påverkar givetvis hur mycket det går att betala för det. De stora skogsindustrierna ligger vid kusten dels därför att vattendragen användes som transportleder för virket, dels för att exportprodukterna transporterades per båt. I dag sker de allra flesta timmertransporterna med lastbil. Det betyder att höga svenska drivmedelsskatter och vägtrafikskatter medför lägre virkespriser. Ett undermåligt vägnät medför också i slutändan högre transportkostnader eller rent av att transport omöjliggörs.

Ett alternativ till svensk råvara är import som transporteras med båt. Kostnaderna för importen vägs mot inköp av svensk råvara. Den skog som finns längst bort från industrin riskerar att få så lågt värde att den inte bär avverkningskostnaderna. Redan i dag är det fallet för en del av skogen i Norrlands inland. Den omläggning av vägtrafikskatten som finns på förslag riskerar att ytterligare minska området där avverkning av skog är lönsamt.

Vi menar att det inte går att genomföra skattehöjningar på svenska transporter utan starkt negativa konsekvenser för skogsindustrin.

7 Undantag från aktivt skogsbruk

Sveriges riksdag har beslutat om att stora arealer skog skall skyddas och i princip undantas från avverkning. Till detta riskeras nu att skog som ingår i Natura 2000 inte heller kommer att kunna avverkas.

Vi menar att innan nya avsättningar för naturvårdsändamål görs måste den sittande Utvärderingsutredningen utvärdera de avsättningar som hittills gjorts. Det är särskilt viktigt eftersom det förekommer uppgifter om att det inte alltid är rätt avsättningar som görs och det finns synpunkter på skötseln av de redan gjorda avsättningarna. Avsättningarna bör granskas utifrån dess långsiktiga inverkan på samhällsekonomin och hur skyddsvärdet har uppfyllts. Skötseln av de reserverade arealerna måste också utvärderas.

Skulle internationella konventioner, på EU-basis eller på FN-nivå, kräva eller framföra önskemål om hur mycket skogsmark som bör skyddas är det viktigt att samma definitioner tillämpas i alla länder. I dag vet vi att definitionen på till exempel produktiv skogsmark och på impediment skiljer sig åt mellan två så näraliggande länder som Sverige och Finland. Svenskt skogsbruk får inte komma att ha sämre internationella villkor på grund av egna nationella regler och definitioner.

8 Aktivt produktionsfrämjande

Med lämpliga skogsskötselmetoder skulle tillväxten i de svenska skogarna ytterligare kunna öka. Skogsgödsling är en sådan. Det finns försök som tyder

Fel! Okänt namn på

på att man i vissa delar av landet skulle kunna fyrdubbla tillväxten om ungskogen gödslades. Det rör sig om möjlighet till skyddsdikning där vi menar att det i områden som redan är dikade skall vara möjligt att utan anmälan restaurera diken särskilt i samband med nyplantering. Där tidigare diknings-system kraftigt påverkats av till exempel stora stormfällan bör ny dikning få tillåtas på arealer som tidigare varit dikade.

Det är viktigt att skogsforskningen inte minskar och att staten tillser att den s.k. grundforskningen inom skogen har tillräckliga resurser.

Vi menar också att man måste få ta till vara de genetiska framsteg som görs och att det skall vara möjligt att odla mer snabbväxande arter.

9 Faunavård

Viltskador på växande skog är ett allvarligt hot mot kommande skogsproduktion. I delar av landet är vilttrycket så stort att de trädslag som kan odlas i stort sett inskränker sig till gran. Lövskog, i synnerhet ädellövskog, kräver oftast inhägnader för att alls kunna etablera sig.

Här krävs att viltstammarna hålls i balans så att värdet av skogsproduktion vägs mot jaktintresset. Detta kräver ökad samverkan mellan skogsägare och jägare.

10 Överbliven åker

Efter EU:s senaste jordbrukspolitiska beslut kommer lönsamheten i främst spannmålsodlingen att påverkas negativt. Därtill finns det också beroende på jordbrukspolitiken en stor areal trädesmark som inte får skördas. En alternativ användning av denna mark vore att återföra de till produktiv skogsmark. De planteringar som skedde i samband med 1990 års jordbrukspolitiska beslut blev till en del misslyckade, främst på grund av liten kunskap och dålig myndighetsuppföljning. Detta får inte upprepas.

11 Stormen Gudrun

Vi presenterade i samband med stormen ett stödpaket till drabbade skogsägare som skulle baseras på antalet kubikmeter som skadats i stormen. Det skulle vara ett enda stöd som utbetalades till markägaren. Regeringen valde att i stället dela upp stödet i åtta olika delar. Detta ger ökat krångel och högre administrationskostnader.

Det som återstår av stödpaketet är planteringsstöd. Vi anser att detta stöd skall utgå utan styrande inriktning vad gäller val av plantmaterial.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

Lars Lindblad (m)

Cecilia Widegren (m)

Anders G Högmark (m)

Jeppé Johnsson (m)

Bengt-Anders Johansson (m)

Jan-Evert Rådström (m)

Ola Sundell (m)